

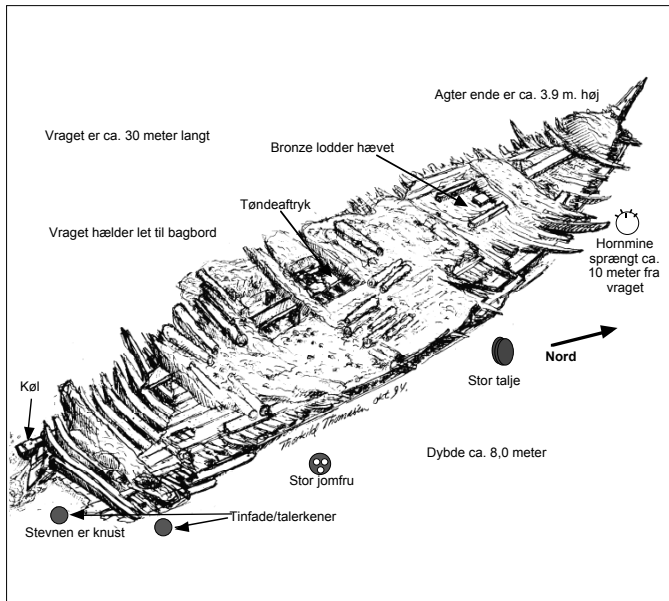
Spes

GPS pos.:	DECCA pos.:	Angivet pos. ved forlis:	Geografisk område:
Datum: D. WGS 84 57°43,403 N 10°29,721 E Datum: N E	Kæde: 10B 57°43,52 N 10°28,82 E D 57,2 N G 34,66 E	Type: N E N E PQ:	Vest for Gl. Skagen, ca. 600 m fra kysten, Danmark Top / bunddybde: 05-08
Havn: Skagen- Hirtshals			Skawtræf / www.scandyk.dk
Nødtelefon: P-plads i Gl. Skagen	Type: Fregat	Kaldesignal:	
Alarmering / Psykologhjælp: Tlf. 89433099 / 44924222	Ex. navne:	Forlisdag: 04 md.: 11 år: 1697	
Lokale kontakter: SKAWDYK, John Andersen tlf. 98 43 05 55	Hjemsted: Göteborg, Sverige	Kaptajn: Palmquist, Jonas	
	Last: Brændevin, tinfade, kanoner og soldater	Afgået fra: Den Engelske Kanal	
	Destination: Göteborg, Sverige		

Svensk fregat, bygget på Skeppsholmen ved Stockholm i 1666. Bevæbningen bestod af 48 kanoner, og der var en besætning på 250 mand. Skibet var ca. 35 meter langt og 10 meter bredt. SPES deltog i flere dansk- svenske søslag bl.a. slaget ved Øland i juni 1676, slaget i Køge bugt i juli 1677 og slaget i Sose bugt ved Bornholm i 1679, placeret som 5. skib i 3. eskadre. Under ledelse af kaptajn Jonas Palmquist sejlede det svenske orlogsskib SPES (Håbet) i november 1697 som eskorte for en flåde af 50-60 svenske og danske handelsskibe. Skønt det ikke var almindeligt, at orlogsskibe medtog handelsvarer, var SPES lastet med bl.a. fransk brændevin. Under konvojsejladsen fra Frankrig til Sverige blev SPES opbragt af den engelske flåde i Den Engelske Kanal. Kaptajn Jonas Palmquist blev beskyldt for at medføre blandt andet vin fra det blokade- ramte Frankrig. Mens skibet blev undersøgt i Plymouth i England blev en del tinfade og uforarbejdet tin taget om bord. I.flg. sammentælling efter lastpapirer fra Spes var der ialt 450 kg. tintalerkener og råtin om bord, det svarer til ca. 5% af Sveriges årsimport på forlistids- punktet. Efter frigivelsen blev kursen rettet mod Skagen på hjemturen til Sverige. Men det skulle blive skæbne- svangert for skibet. Torsdag den 4. november i 1697 ved middagstid fik skibet Rubjerg Knude i sigte. Det stønnede kraftigt, og kursen blev lagt øst-nordøst til klokken otte om aftenen. Der så kaptajnen et fyr øst for skibet. Man ved i dag, at det ikke kunne være vippefyret, for det blev først tændt klokken 22. Kaptajnen gik ud fra, at han var nord for fyret, da han tog lodskud på cirka 40 favne. Han rettede derefter kursen i det usigtbare vejr mod syd i Kattegat. Kaptajnen gik ned for at spise, og mens det skete, blev han varskoet om, at der var land forude. I det samme tog skibet grunden og blev løftet

Spes

ind mellem revlerne, hvor det strandede. De svenske officerer påstod, at det var et falsk fyr, der var skyld i forliset. Det blev afvist fra dansk side, som mente, at grundstødningen skyldtes, at svenskerne havde navigeret forkert. Besætningen gjorde flere forsøg på med varpankre at bringe skibet flot. Til sidst huggede man rigningen omkuld, men bjærgningsforsøgene mislykkedes. Samme nat forlyder det, at et engelsk orlogsskib også strandede. Der d.d. ingen oplysninger om dette engelske fartøj. I følge svenske museumsfolk er et skib af samme størrelse som Spes ved navn ØLAND i 1705 strandet på Skagens kyster. Kaptajnen Psylander på SPES angiver strandings stedet i forhold til, hvor han ved at ØLAND er forlist. Efter datidens forhold medførte SPES en kostbar last af vin og tin. Byen blev delt i to lejre, og der opstod borgerkrigs- lignende tilstande i Skagen. Borgmester Fedder Hansen allierede sig med kaptajnen om bjærgning af lasten. Borgmesteren var selv tidligere tolder og mente derfor, at han havde ret til lasten. Det faldt naturlig nok den fungerende tolder Anders Poulsen for brystet. Tolderen forsøgte at udføre sit embede uden held, og efter tre måneders »tovtrækkeri« om de strandede varer, tilkaldte tolderens soldater fra Fladstrands fæstning i Frederikshavn. Det fortælles i den forbindelse at tolderens fik en gang prygl af den svenske kaptajn. Det tog et par år at udrede sagen ved rettens hjælp. Sagen faldt til ro, men hvad der blev af lasten vides ikke. Kaptajn Jonas Palmquist kom hjem til Sverige. Her blev han af kongen dømt til døden. Ikke fordi han var strandet ved Skagen, men fordi han havde ladet sig opbringe af englænderne i kanalen. Kaptajnen blev dog senere benådet, fordi han var adelsmand og en god søofficer. I 1983 blev vraget undersøgt af Skawdykkere og Nationalmuseet. I 1994 finder Skawdykkere 19 tinfade, mærket med Samuel Nocelson, Gabriel Grunwin (GG godkendt som tinsmed i 1694) og John Marsh (IM). Årrerings datering synes at bekræfte at vraget ud for Gl. Skagen er Spes, idet egetræet voksede i Blekinge området i årene 1400- 1660 (ca. 235 åreringe). Der kommer nu rigtig gang i undersøgelsen af SPES og der opmåles og suges flere gange ved vraget med deltagelse af Nationalmuseets, Bangsbo Museet. Skawdykere gør i perioden fra 1994 til 1998 flere interressante fund ved vraget. Vraget af SPES er et populært dykkermål, og der er stadig noget at se, selvom der er bjærget meget fra skibet. Kølen, spanter, jernkanoner og nogle kanonkugler er tilbage. Kanonkuglerne er totalt rustet sammen. Vraget ligger med stævnen i retning 300°. Kanonerne der ligger spredt i vraget, skønnes at være 15-18 pundige. Kanonerne har kun været last eller ballast, idet kanonerne på kanon- dækket blev ført i land og fragtet hjem til Sverige.

Kilde: Samlinger til jysk historie og topografi, 3. rk., 6. bind, side 97- 141.
VT Skagens Avis 26.04.99.
Stig D. Nielsen, Skawdyk
Nationalmuseet.